

การบริหารความเสี่ยง : กุญแจสำคัญในปี 2555 ของผู้ส่งออก SMEs

ในปี 2555 ผู้ส่งออกไทยต้องเผชิญกับความท้าทายมากขึ้นภายใต้แรงกดดันจากความเปราะบางในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรปที่เริ่มส่งผลกระทบต่อทั้งเศรษฐกิจประเทศพัฒนาแล้วและเศรษฐกิจประเทศเกิดใหม่ ล่าสุด IMF ออกมาปรับลดคาดการณ์เศรษฐกิจโลกปี 2555 เป็นขยายตัว 3.3% จากคาดการณ์เดิมที่ขยายตัว 4% ทั้งนี้ แม้ที่ผ่านมามูลค่าส่งออกของไทยกว่า 70% มาจากผู้ส่งออกขนาดใหญ่ แต่หากมองในแง่จำนวนกลับพบว่าผู้ส่งออก SMEs มีมากถึง 90% ของผู้ส่งออกรวมทั้งประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าจำนวนผู้ส่งออก SMEs ที่จะได้รับผลกระทบหากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวมีมากกว่าผู้ส่งออกรายใหญ่ ประกอบกับฐานะการเงินของผู้ส่งออก SMEs ที่มักต้อยกว่าผู้ส่งออกรายใหญ่ ก็ยังเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ส่งออก SMEs จำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญมากขึ้นกับการบริหารความเสี่ยง เพื่อบรรเทาแรงกดดันจากปัจจัยลบที่กล่าวมา

ความเสี่ยงหลักๆ ที่ผู้ส่งออก SMEs ต้องเผชิญในปี 2555 และเครื่องมือที่ช่วยลดความเสี่ยงดังกล่าว ได้แก่

1) ความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก ทำให้นักลงทุนมีโอกาสเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศบ่อยครั้งขึ้น ส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทเทียบกับเงินสกุลหลักของโลกผันผวนตามไปด้วย ทั้งนี้ ในปี 2554 เงินบาทผันผวน (Volatility) ราว 4.7% สูงขึ้นจาก 3.5% ในปี 2553 ล่าสุดเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนค่าลงจนเกือบแตะระดับ 32 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ แม้อาจส่งผลดีต่อรายได้ของผู้ส่งออกในเทอมบาท แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ทำให้ต้นทุนนำเข้าวัตถุดิบสูงขึ้นด้วย โดยเฉพาะผู้ส่งออกที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้า (Import Content) ในสัดส่วนสูง อาทิ อัญมณีและเครื่องประดับ เครื่องใช้ไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักรกลอุตสาหกรรม

ธุรกิจ SMEs ที่มี Current Ratio ค่อนข้างต่ำ ปี 2553

ธุรกิจ	Current Ratio (เท่า)
แก๊วและกระจก	0.5
ผักและผลไม้กระป๋อง	0.7
สิ่งทอ	0.9
เครื่องนุ่งห่ม	1.0
สิ่งพิมพ์	1.3
ข้าว	1.3
อาหารสัตว์	1.3
เคมีภัณฑ์	1.3
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	1.3

หมายเหตุ : Current Ratio = สินทรัพย์หมุนเวียนหนี้สินหมุนเวียน
ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

แต่ผู้ส่งออกสามารถป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวได้โดยการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (FOREX Hedging) และ 2) ความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระเงินของคู่ค้าในต่างประเทศ โดยเฉพาะคู่ค้าที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตหนี้สาธารณะในยุโรป อาจขอยืดเวลาการชำระเงินค่าสินค้า หรือบางรายอาจไม่สามารถชำระค่าสินค้าได้ ซึ่งในระยะสั้นอาจส่งผลให้ผู้ส่งออกขาดสภาพคล่อง โดยเฉพาะธุรกิจที่มีสภาพคล่องค่อนข้างต่ำอยู่แล้วจากโครงสร้างการดำเนินธุรกิจ หรืออาจรุนแรงจนกระทบต่อรายได้และผลกำไรของกิจการได้ในระยะถัดไป ทั้งนี้ ปัจจุบันมีเพียง 30% ของมูลค่าส่งออกของไทยที่เป็นการค้าแบบชำระ

เงินด้วย L/C (Letter of Credit) ส่วนที่เหลือเป็นการชำระเงินด้วยการเปิดบัญชีขายเชื่อ (Open Account : O/A) การชำระเงินโดยใช้เอกสารเรียกเก็บเงินผ่านธนาคาร และการชำระด้วยเงินสด ซึ่งเป็นวิธีที่ผู้ส่งออก SMEs ใช้เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะ O/A ที่มีต้นทุนต่ำกว่าและมีความยืดหยุ่นมากกว่าในการทำการค้า แต่ผู้ส่งออกต้องรับความเสี่ยงในการผิดนัดชำระของคู่ค้าเอง จึงเป็นเหตุจำเป็นที่ผู้ส่งออก SMEs ต้องเริ่มให้ความสำคัญกับการประกันการส่งออก (Export Credit Insurance) แม้อาจเพิ่มต้นทุนบางส่วน แต่ภายใต้สถานการณ์ที่เศรษฐกิจและการค้าโลกค่อนข้างผันผวน การซื้อประกันการส่งออกจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารความเสี่ยง รวมถึงเป็นเกราะป้องกันภัยให้แก่ผู้ส่งออก SMEs ได้